

**UCHWAŁA NR LXVI/608/2023
RADY MIASTA SZCZECINEK**

z dnia 23 listopada 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Na podstawie art. 176 pkt 1 oraz 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426, z późn. zm.) Rada Miasta Szczecinek uchwala, co następuje:

- § 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Szczecinek.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Przewodnicząca Rady Miasta

Katarzyna Dudź

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024 – 2026

Szczecinek, listopad 2023 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU.	5
OCENA DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021-2023....	8
OCENA I REKOMENDACJE DO KIERUNKÓW DZIAŁAŃ NA LATA 2024-2026.....	12
ADRESACI PROGRAMU	14
CELE PROGRAMU.....	14
DZIAŁANIA I SPOSÓB ICH REALIZACJI	14
REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU....	18
EFEKTY	19
ZASADY FINANSOWANIA.....	19
EWALUACJA I OCENA PROGRAMU	19

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwanej dalej ustawą, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Na mocy art. 3 ust. 1 ww. ustawy obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej, które realizują go we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wsparcie to polega między innymi na analizie sytuacji rodziny, określeniu przyczyn jej kryzysu oraz wzmocnieniu jej roli, tj. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, a także pomocy w integracji rodziny i przeciwdziałaniu jej marginalizacji czy degradacji.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Tworząc taki program należy mieć na uwadze, że podstawowym narzędziem działania systemu wspierania rodziny jest praca z rodziną. Jest ona ważna od momentu przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności oraz niezbędna wówczas gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys zagrażający dobru dziecka. Rodzina w wyniku podjętej z nią pracy, powinna osiągnąć zdolność prawidłowego funkcjonowania na tyle, aby bezpieczeństwo dzieci nie było zagrożone.

Od 2012 r. w Szczecinku realizowana jest koncepcja stworzenia systemu wspierania rodziny łączącego w spójny i transparentny sposób aktywność różnych instytucji, organizacji i społeczności lokalnej. Wspieranie rodziny stanowi bowiem obszar oddziaływań pozostających w silnym związku z innymi dziedzinami, w tym edukacją, reintegracją zawodową i społeczną, przeciwdziałaniem przemocy domowej, rozwiązywaniem problemów uzależnień, wsparciem osób z niepełnosprawnościami.

Głównym założeniem niniejszego programu jest tworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie. Tylko interdyscyplinarność działań, tj. skoordynowana współpraca profesjonalistów, otoczenia dziecka i rodziny umożliwi pełne rozpoznanie jej problemów i możliwości oraz adekwatnej do potrzeb, dostępnej w środowisku lokalnym oferty pomocowej.

Niniejszy dokument wyznacza kierunki dalszego rozwoju sieci oparcia społecznego dla szczecineckich rodzin z dziećmi w perspektywie lat 2024-2026, przy uwzględnieniu uwarunkowań i zasobów lokalnych.

Program został również skorelowany ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026, Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2027 pn. „Region Przyjazny Rodzinie”.

Ponadto założenia programu wpisują się w dokument z zakresu krajowej polityki publicznej jakim jest Uchwała nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035).

Analiza ww. dokumentów strategicznych wskazuje, że wyznaczone w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 cele, kierunki działania oraz ich realizacja są zgodne z przyjętymi w nich założeniami z zakresu wspierania rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych.

II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 jest analiza danych statystycznych z:

- rocznych ocen realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023,
- sprawozdań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku,
- Oceny Zasobów Pomocy Społecznej,
- analizy społecznej Miasta Szczecinek zawartej w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019–2026.

Dla potrzeb Programu każdego roku opracowuje się **Kartę Diagnostyczną** według poniższego wzoru.

TAB. 1. Karta Diagnostyczna Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba mieszkańców Szczecinka	37 455	37 068	36 695	36 254	35 762
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	1 482	1 516	1 419	1 306	1 227
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych*	2 430	2 427	2 145	2 104	1 914 (w tym 35 rodzin z Ukrainy)
Liczba rodzin korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka na podstawie Uchwały Nr V/39/2019 Rady Miasta Szczecinek z dnia 24.01.2019 r.	x	295	273	228	251
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego (500+)*	2 489	4 077	4 142	4 333	3 884**
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia „Dobry Start”*	2 931	2 980	2 954	x	x
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń „Za życiem”*	6	3	2	2	6
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego*	317	308	278	271	268
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	834	1 148	757	756	721
Liczba dzieci zamieszkujących w Szczecinku w wieku 0-13 lat	4 889	4 862	4 825	4 691	4 531
Liczba młodzieży zamieszkującej w Szczecinku w wieku 14 – 18 lat	1 636	1 667	1 657	1 717	1 781
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Szczecinka przebywających w pieczy zastępczej	108	112	108	114	112
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Szczecinka umieszczonych w pieczy zastępczej (w danym roku)	26	36	13	33	21
Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych	8	15	12	16	6
Liczba usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej	6	11	10	6	11

*Świadczenia zlecone gminie, finansowane z budżetu państwa.

**Spadek liczby rodzin spowodowany jest przeniesieniem realizacji świadczenia od stycznia 2022 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i brakiem danych z tego źródła.

Szczecinek to miasto powiatowe liczące **35 762** mieszkańców (stan na koniec 2022 r.). Według danych statystycznych liczba ludności Szczecinka systematycznie maleje, w 2022 r. w stosunku do 2018 r. zmniejszyła się o **1 693** osoby.

Jak wynika z powyższej tabeli w Szczecinku w latach 2018-2022 osoby w wieku **od 0 do 18 lat** stanowiły ok. **17,60%** ogółu mieszkańców.

W tym samym czasie w różnych formach **pieczy zastępczej** przebywało średnio **1,72%** osób z tej grupy wiekowej (0-18 lat).

Z danych będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w różnych formach pieczy zastępczej w latach 2021-2023 (stan na 27 października 2023 r.) zostało umieszczonych **71 dzieci z 43 rodzin**, w tym m. in.:

- **33 dzieciom** zapewniono ochronę w związku z przeciwdziałaniem przemocy domowej (16 rodzin),
- **2 dzieci** zabezpieczono bezpośrednio po urodzeniu na skutek zrzeczenia się praw rodzicielskich,
- **5 dzieci** zabezpieczono opiekuńczo w związku z hospitalizacją lub odbywaniem kary pozbawienia wolności rodzica (2 rodziny).

TAB. 2. Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej.

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ogółem	Liczba rodzin z dziećmi	Liczba rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi
2018	1 482	307	92
2019	1 516	298	112
2020	1 419	268	80
2021	1 306	234	72
2022	1 227	230	111

Dane z powyższej tabeli pokazują, że pomimo iż maleje liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej a wraz z nią liczba rodzin z dziećmi to nadal na porównywalnym poziomie pozostaje liczba rodzin korzystających z pomocy, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze (w zależności od roku od 5,5% do 9%).

TAB. 3. Liczba interwencji socjalnych w związku z sytuacjami kryzysowymi w rodzinach wychowujących dzieci.

Rok	Liczba interwencji socjalnych
2018	78
2019	83
2020	35
2021	80
2022	44

TAB. 4. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Rok	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	Liczba asystentów rodziny
2018	60	3
2019	61	4*
2020	56	3
2021	57	3
2022	57	4
2023 (stan na 30.VI. 23 r.)	50	4

*jeden z asystentów był zatrudniony w okresie od lutego do kwietnia 2019 r.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę wynosi **15**. Ponadto liczba rodzin, z którymi pracuje jeden asystent rodziny jest uzależniona od złożoności wykonywanych zadań.

W latach 2021-2023 na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wsparciem asystenta rodziny objęte były **2 rodziny**, tj. wszystkie, które zwróciły się o taki rodzaj wsparcia.

W okresie realizacji programu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku zatrudniał czterech asystentów rodziny, których kwalifikacje przedstawia poniższa tabela:

TAB. 5. Kwalifikacje asystentów rodziny.

Lp.	Kwalifikacje asystentów rodziny zatrudnionych w MOPS	Forma zatrudnienia Wymiar etatu
1.	Wykształcenie wyższe, magisterskie, kierunek pedagogika.	Umowa o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy
2.	Wykształcenie wyższe, magisterskie, kierunek psychologia.	Umowa o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy
3.	Wykształcenie wyższe, magisterskie, kierunek pedagogika.	Umowa o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy
4.	Wykształcenie wyższe, licencjat, kierunek pedagogika.	Umowa o pracę od 19 kwietnia 2022 r. do 18 lipca 2022 r. na okres próbny. Umowa o pracę od 19 lipca 2022 r. do 31 października 2023 r. na czas określony, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zasoby instytucjonalne systemu wspierania rodziny doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych

Wśród zasobów instytucjonalnych systemu wskazać należy:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku odpowiedzialny za bezpośrednie wspieranie rodzin, w tym poprzez asystentów rodziny i poradnictwo specjalistyczne,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku – organizatora pieczy zastępczej,
- 5 placówek wsparcia dziennego dla dzieci, w tym 1 dla młodzieży, prowadzonych przez organizacje pozarządowe na podstawie umowy powierzenia zadania zawartej w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które nie tylko organizują dzieciom czas wolny i pomoc w nauce, ale również współpracują z rodzicami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

Na podstawie Raportów rocznych z monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026 przyjąć można, że w Szczecinku funkcjonuje rozbudowany i dobrze działający system pomocy społecznej, w tym instytucje, placówki i programy działające na rzecz osób rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, czy też osób wykluczonych bądź zagrożonych marginalizacją społeczną.

**III. OCENA DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU
WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021-2023**

Oceny realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 dokonano na podstawie analizy następujących danych:

TAB. 6. Zestawienie wybranych danych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Lp.	Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
1.	Ilość porad udzielonych przez specjalistów w miejskich instytucjach samorządowych realizujących zadania na zlecenie miasta (MOPS i Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy prowadzony przez Stowarzyszenie Fundusz Tratwa Szczecinek)*	15	6	90
2.	Liczba zespołów interdyscyplinarnych powoływanych w sprawie rodziny przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny	5	4	4
3.	Liczba rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo korzystających z systemu pomocy społecznej	80	72	111
4.	Liczba rodzin z dziećmi objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	4	3	3
5.	Liczba rodzin z dziećmi doświadczających przemocy domowej (Procedury „Niebieskie Karty”)	46	44	53
6.	Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	268	234	230
7.	Liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego	260	230 (I półrocze) 230 (II półrocze)	319 (I półrocze) 227 (II półrocze)
8.	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	108	114	112
9.	Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych	12	16	6
10.	Liczba usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej	10	6	11
11.	Kwota wydatkowana z budżetu Miasta na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	553 969,77	640 689,88	690 163,49
12.	Kwota wydatkowana z budżetu Miasta na koszty pobytu dzieci pozbawionych opieki i wychowania rodziców, umieszczonych przez sąd w zakładzie opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej (w zł)	0	0	0

*Osoby wymagające poradnictwa specjalistycznego kierowane były do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku. Poradnictwo specjalistyczne (pedagogiczne i psychologiczne) prowadzone było również przez szczecineckie szkoły. Rodziny skorzystały również z nieodpłatnej pomocy prawnej organizowanej przez Starostwo Powiatowe w Szczecinku. MOPS posiada mediatora, jednak żadna rodzina nie skorzystała z tej formy wsparcia.

TAB. 7. Zestawienie środowisk objętych pomocą społeczną wg zidentyfikowanych problemów (stan na 31 XII 2022 r.)

Występujący problem	Liczba środowisk	% z badanej liczby środowisk tj.1227
Długotrwała choroba	718	58,5
Bezrobocie	421	34,3
Niepełnosprawność	321	26,1
Niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	296	24,1
Choroby i zaburzenia psychiczne	266	21,6
Alkoholizm-problem alkoholowy	220	18
Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza	111	9
Przemoc w rodzinie	80	6,5
Upośledzenie umysłowe	67	6,2
Bezdomność	59	4,8
Narkomania	30	2,4
Zagrożenie bezdomnością	29	2,3

TAB. 8. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny

Rok	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę, w tym ze względu na:			
		Osiągnięcie celów	Zaprzestanie współpracy przez rodzinę	Brak efektów	Zmianę metod pracy
2018	60	10	4	4	2
2019	61	11	11	1	2
2020	56	3	9	2	0
2021	57	15	12	1	0
2022	57	5	7	5	2
2023*	50	3	2	0	1
RAZEM:	X	42	45	13	7

*stan na 30 VI 2023 r.

Średnio, każdego roku ok. **50%** rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej objętych było wsparciem asystentów rodziny.

Jak pokazują dane Tabeli 8., w analizowanym okresie tj. od 2018 r. do czerwca 2023 r. najczęstszymi powodami zakończenia współpracy rodzin z asystentami było zaprzestanie współpracy przez rodzinę lub osiągnięcie zaplanowanych celów.

Szczegółowe dane zawarte w wywiadach środowiskowych przeprowadzanych na potrzeby przyznania rodzinie asystenta pokazują, iż w latach 2018-2023 **wzrastała liczba rodzin zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny przez sąd**. Dla porównania w 2018 r. do współpracy z asystentem rodziny zobowiązanych przez sąd było **25%** rodzin objętych asystenturą, a w pierwszym półroczu 2023 r. **46%**. W takich przypadkach rola asystenta rodziny często jest postrzegana jako negatywne konsekwencje dotychczasowego funkcjonowania rodziny i sprowadzana do funkcji kontroli zewnętrznej.

Należy odnotować, że w analizowanym okresie liczba asystentów rodziny zatrudnionych przez Ośrodek była adekwatna do potrzeb, co pozwalało na bieżąco obejmować wsparciem rodziny tego wymagające.

TAB. 9. Organizacja spotkań edukacyjno-integracyjnych oraz grup wsparcia dla rodzin z dziećmi

Rok	Rodzaj spotkań	Liczba spotkań	Tematyka
2021	edukacyjne	6	Spotkania organizowane w ramach projektu „Festiwal bliskości – bliskie realcje w rodzinie” realizowanego przez Fundusz Tratwa Szczecinek, skierowanego do rodziców/opiekunów doświadczających trudności związanych z rodzicielstwem.
2022	edukacyjne	2	Zajęcia organizowane w ramach realizowanego przez MOPS w Szczecinku projektu EFS pn. „Dziecko w rodzinie”. Przeprowadzono zajęcia grupowe pn. „Szkoła dla Rodziców” oraz warsztaty z edukacji finansowej i autoprezentacji.
	edukacyjno-integracyjne	10	W ramach realizowanego przez MOPS w Szczecinku projektu EFS pn. „Dziecko w rodzinie” zorganizowano wyjazd edukacyjno-integracyjny dla rodzin z dziećmi oraz wyjazdowe warsztaty ze zdrowego i ekologicznego żywienia (2 spotkania). W ramach projektu „Festiwal bliskości – bliskie realcje w rodzinie” Fundusz Tratwa Szczecinek zorganizował wydarzenie w formie warsztatów i seminariów, których celem było wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów (8 spotkań).
2023 (stan na 31 X)	edukacyjne	2	W ramach realizowanego przez MOPS w Szczecinku projektu EFS pn. „Dziecko w rodzinie” zorganizowano: – zajęcia grupowe pn. „Szkoła dla Rodziców” oraz warsztaty z edukacji finansowej i autoprezentacji.
	edukacyjno-integracyjne	3	– wyjazd edukacyjno-integracyjny dla rodzin z dziećmi, wyjazdowe warsztaty ze zdrowego i ekologicznego żywienia, spotkanie integracyjne z elementami pedagogiki zabawy (3 spotkania).

*na etapie tworzenia Programu brak danych na temat innych zajęć grupowych dla rodzin z dziećmi realizowanych na terenie miasta w 2023 r. prze inne podmioty niż MOPS. Ewaluacja działań za 2023 r. zgodnie z obecnie obowiązującym programem zostanie przeprowadzona w styczniu 2024 r.

W latach 2021-2022 w ramach swojej działalności szkoły, przedszkola i placówki wsparcia dziennego realizowały zajęcia grupowe i indywidualne wspierające dzieci i rodzinę, propagujące zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie oraz w zakresie prawidłowych relacji w rodzinie. Organizowano działania w celu uwrażliwiania i aktywizowania lokalnego środowiska na rzecz dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania ich marginalizacji. Udzielano poradnictwa. Niezwykle ważna w tym zakresie jest również współpraca tutejszego Ośrodka z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku, które w ramach swojej działalności organizuje spotkania i zajęcia grupowe dla rodziców. W okresie od 2021 r. do czerwca 2023 r. Ośrodek udzielił rodzinom z dziećmi **pomocy finansowej** na łączną kwotę ok. **1 974 573 zł**. Pomoc świadczone głównie w formie zasiłków okresowych i celowych z przeznaczeniem na zakup żywności, lekarstw, odzieży, obuwia, wydatki mieszkaniowe oraz na zapewnienie posiłku w szkole i przedszkolu, co szczegółowo wskazano w tabeli poniżej.

TAB. 10. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin z dziećmi

L.p.	Przeznaczenie	Rok	Kwota w zł	Liczba odbiorców
1.	Zakup posiłków w szkole	2021	64 079	83
		2022	103 337	120
		2023	48 418	83
2.	Pokrycie kosztów posiłku w przedszkolu (obiady)	2021	37 223	79
		2022	31 222	68
		2023	18 536	51
4.	Zasiłki celowe na zakup śniadania i opłaty stałej w przedszkolu	2021	2 962	2
		2022	2 883	1
		2023	1 958	1

Uwaga: dane za 2023 r. obejmują okres od stycznia do czerwca.

Ponadto w okresie od 2018 r. do czerwca 2023 r. Ośrodek świadczył rodzinom z dziećmi pomoc w formie usług opiekuńczych. Liczbę rodzin, rodzaj usług oraz ich wymiar przedstawia poniższa tabela.

TAB. 11. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne świadczone na rzecz rodzin z dziećmi

Rok	Usługi opiekuńcze		Specjalistyczne usługi opiekuńcze	
	Liczba rodzin	Liczba godzin	Liczba rodzin	Liczba godzin
2018	1	192	2	389
2019	3	184	2	464
2020	3	171	1	409
2021	2	32	1	464
2022	1	103	2	90
2023 (do 30 VI)	0	0	2	86

Doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników w zakresie wsparcia rodziny

W latach 2021-2023 kadra pracująca z rodzinami doświadczającymi trudności opiekuńczo-wychowawczych systematycznie uczestniczyła w różnych formach podnoszących wiedzę i kompetencje zawodowe, w tym z zakresu pracy socjalnej, wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy domowej. Szczegółowy wykaz szkoleń/konferencji/superwizji oraz liczbę uczestników można znaleźć w rocznych sprawozdaniach z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023. Organizując kształcenie i doskonalenie zawodowe w ocenianym okresie uwzględniano wszystkie podmioty systemu wspierania rodziny, gdyż utrzymywanie wiedzy i kompetencji na porównywalnym poziomie jest niezbędnym warunkiem skutecznego współdziałania na rzecz rodziny.

TAB. 12. Tworzenie i realizacja programów i projektów wspierających rodzinę

Nazwa programu/projektu	Rok realizacji	Liczba uczestników	Kwota (zł)	Kategoria odbiorców
Program oddłużeniowy	2021	5 rodzin	5 284,00	Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy MOPS
	2022	7 rodzin	6 140,00	
	2023	15 rodzin	18 258,21	
Program Student	2021	4 studentów	16 750,00	Studenci studiów dziennych, pochodzący z rodzin korzystających z pomocy MOPS
	2022	-	-	
	2023	-	-	
Dziecko w rodzinie (EFS)	2021	-	-	Rodziny doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych
	2022-2023	51 rodzin	573 519,38 w tym 64 211,28 wkład własny	

W 2022 r. przed pracownikami systemu wspierania rodziny pojawiły się nowe wyzwania związane z koniecznością zapewnienia niezbędnej pomocy obywatelom Ukrainy uciekającym przed wojną. Jednym z zadań ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa jest sprawowanie nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekunów tymczasowych dla małoletnich obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Polski bez opieki osób dorosłych (12 dzieci i 10 opiekunów). Ponadto pracownicy różnych instytucji i społeczność lokalna wspierali ukraińskie rodziny z dziećmi, podejmowali interwencje w sytuacjach kryzysowych, przeciwdziałali przemocy domowej i zaniedbaniom opiekuńczo-wychowawczym.

IV. OCENA I REKOMENDACJE DO KIERUNKÓW DZIAŁAŃ NA LATA 2024-2026

Analiza SWOT Lokalnego Systemu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem.

Mocne strony (wewnętrzne czynniki pozytywne)

- Wykwalifikowana i doświadczona kadra zatrudniona w obszarze wspierania rodziny, pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy domowej.
- Systematyczne podnoszenie kompetencji kadry pomocy społecznej i wspierania rodziny.
- Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców m. in. poprzez pracę socjalną, wsparcie asystenta rodziny, oragnizowanie zajęć edukacyjnych i integracyjnych dla rodziców.
- Funkcjonujące na terenie miasta Centrum Zdrowia Psychicznego – placówki służby zdrowia działającej w systemie pomocy środowiskowej, ambulatoryjnej i szpitalnej.
- Funkcjonujący na terenie miasta Ośrodek Kuratorski – placówka o charakterze otwartym, która prowadzi w miejscu zamieszkania nieletnich działalność profilaktyczną, opiekuńczo-wychowawczą i resocjalizacyjno-terapeutyczną.
- Organizacje pozarządowe prowadzące placówki wsparcia dziennego oraz programy i projekty z zakresu wspierania rodziny.
- Dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje pozarządowe.
- Realizacja projektów i programów osłonowych i profilaktycznych.
- Dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych rodzinom z dziećmi.
- Otwartość instytucji publicznych na współpracę ze środowiskiem lokalnym i organizacjami pozarządowymi.
- Skuteczny system przeciwdziałania przemocy domowej, w tym skuteczne separowanie sprawców przemocy domowej.
- Wzrost pożądanych postaw mieszkańców w zakresie zgłaszania przypadków zaniedbań wobec dzieci.

Słabe strony (wewnętrzne czynniki negatywne)

- Obserwowany wzrost zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży oraz bezradność rodziców, wobec tego zjawiska.
- Występowanie korelacji rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych i dotkniętych uzależnieniem.
- Mała gotowość społeczna do aktywnego wspierania rodziny.
- Mała gotowość do podejmowania się funkcji spokrewnionej rodziny zastępczej wśród bliskich dziecka bądź formalne przeszkody do pełnienia tej roli.
- Brak nawyków korzystania z poradnictwa specjalistycznego, obawa rodzin przed udziałem w grupach wsparcia i grupach samopomocowych.
- Niewystarczająca ilość miejsc i form spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją.
- Lokalnie brak dostępu do bezpłatnej psychiatrii dziecięcej.
- Tworzenie skupisk osób wykluczonych społecznie (blok/osiedle socjalne).

Szanse (zewewnętrzne czynniki pozytywne)

- Pozyskanie kandydatów do pełnienia roli rodziny wspierającej.
- Utrzymanie poziomu zatrudnienia asystentów rodziny adekwatnego do potrzeb.
- Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na projekty z zakresu wspierania rodziny.
- Tworzenie nowych środowiskowych form pracy z rodziną.
- Utworzenie na terenie powiatu Regionalnego Centrum Kryzysowego realizującego działania na rzecz osób i rodzin w kryzysie psychicznym.
- Coraz lepiej funkcjonujący system informacji i komunikacji pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
- Rosnąca świadomość i reakcje społeczności lokalnej na przypadki krzywdzenia bądź zaniedbywania dzieci.

Zagrożenia (zewewnętrzne czynniki negatywne)

- Brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodzin.
- Osłabianie się funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodziny.
- Mała skuteczność w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych na realizację tzw. „projektów miękkich” z zakresu polityki społecznej.
- Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny w kryzysie.
- Brak współpracy rodziców z problemem uzależnienia od środków psychoaktywnych na rzecz powrotu ich dzieci z pieczy zastępczej.
- W bardzo dużym zakresie niezaspokojone potrzeby w zakresie leczenia psychiatrycznego i uzależnień dzieci i młodzieży.
- Brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań z zakresu wspierania rodziny i pomocy społecznej a poziomem zatrudnienia.

System wspierania rodziny, pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Szczecinku opiera się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników realizujących zadania z tego zakresu. Liczba przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych potencjałów tego systemu. Istotnym partnerem publicznych służb pomocy społecznej i wspierania rodziny są organizacje pozarządowe, które aktywnie działają na terenie miasta i realizują zlecane przez nie zadania.

Mocną stroną jest także zwiększająca się aktywność społeczna i empatia mieszkańców na problemy społeczne.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz ocenę realizacji dotychczasowego Programu, uznać należy, że wyznaczone na lata 2021-2023 kierunki działań są również aktualne w perspektywie lat 2024-2026.

Podstawą skuteczności Programu będzie:

- organizowanie dla rodzin wsparcia łączącego formy pomocy oferowane przez różne instytucje i organizacje, a także rozwijanie usług społecznych w tym obszarze,
- deinstytucjonalizacja systemu wsparcia rodziny rozumiana jako możliwość uzyskania pomocy przez osoby przeżywające trudności bez konieczności opuszczania własnego środowiska, działalność lokalnych i środowiskowych form wsparcia tj. placówki wsparcia dziennego, rodziny wspierające, asystentura rodzinna czy poradnictwo specjalistyczne umożliwiające pozostanie dzieciom we własnych rodzinach.

Doświadczenia z minionych lat wskazują na następujące potrzeby:

- 1) **zatrudnienia asystentów rodziny** przynajmniej na poziomie 3 etatów, w tym jeden z przygotowaniem zawodowym psychologa/terapeuty,
- 2) wyrównywania szans rodzin najuboższych, głównie poprzez udzielanie wsparcia finansowego,
- 3) podejmowania działań na rzecz integracji i doskonalenia lokalnego systemu wspierania rodziny,
- 4) prowadzenia **systemu szkoleń i superwizji** dostosowanych do zadań pracowników socjalnych, asystentów rodziny i przedstawicieli innych grup zawodowych systemu wspierania rodziny,
- 5) rozwój poradnictwa specjalistycznego,
- 6) uwrażliwianie środowiska lokalnego na problemy i potrzeby rodzin niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo,
- 7) prowadzenie **działań** na rzecz pozyskania większej liczby rodzin wspierających,
- 8) prowadzenia pracy z rodziną z perspektywy potrzeb dziecka.

V. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami Programu będą rodziny zamieszkałe w Szczecinku, doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny Programu:

Skuteczne wspieranie rodzin z dziećmi w przywracaniu im zdolności do prawidłowego pełnienia ich funkcji, tak aby umożliwiły one utrzymanie dziecka w rodzinie bądź jego powrót do rodziny.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i monitoring potrzeb i problemów rodzin.
2. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
3. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin w kryzysie.
4. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.
5. Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
6. Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

VII. DZIAŁANIA I SPOSÓB ICH REALIZACJI

Dla realizacji celów zakłada się następujące działania:

1. Współpraca pomiędzy instytucjami i wsparcie interdyscyplinarne.

Program Wspierania Rodziny, adekwatnie do zadań winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe i inne podmioty, w szczególności realizujące zadania na zlecenie Miasta Szczecinek oraz osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną. Podmioty te powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet, także wówczas, gdy nie stanowi ona ich podstawowej misji. Praca ta powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami. Istotną rolą w pracy na rzecz dziecka i rodziny jest długofalowa i systematyczna współpraca międzyinstytucjonalna. Należyta realizacja zadań przez poszczególne instytucje, a także wspólne wypracowanie metod pracy z rodziną, daje szansę lepszego funkcjonowania rodziny.

Współpraca na rzecz rodziny realizowana będzie przez:

- a) powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzić będą w szczególności: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy i inni specjaliści w zależności od potrzeb,
- b) współdziałanie w diagnozowaniu i monitorowaniu potrzeb i problemów rodziny,
- c) promowanie rodziny jako priorytetu w działaniach swoich instytucji lub organizacji,
- d) wspólną organizację działań na rzecz uwrażliwiania i aktywizowania środowiska lokalnego na rzecz dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania ich marginalizacji.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres obowiązywania Programu.

2. Prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp.. W związku z tym konieczna jest realizacja różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki, których ważnym elementem będą zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- a) opiekuńczej (świetlice i kluby środowiskowe, ogniska wychowawcze),
- b) specjalistycznej (socjoterapeutyczne, dla dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania, socjalizacyjne dla młodzieży),
- c) pracy podwórkowej realizowanej przez tzw. wychowawców podwórkowych (działania animacyjne i socjoterapeutyczne).

Profesjonalne działania, dobra znajomość środowisk oraz codzienne spędzanie czasu wychowawców z podopiecznymi, pozwalają na szybkie i trafne identyfikowanie czynników ryzyka lub niepokojących zdarzeń. Istotną rolę odgrywa systematyczny kontakt oraz zyskanie zaufania uczestników zajęć i ich rodziców/opiekunów.

Biorąc pod uwagę fakt, że na terenie Szczecinka funkcjonuje tylko jeden Klub Młodzieżowy, należy zwiększyć ofertę wsparcia dziennego dla tej grupy wiekowej, z uwzględnieniem pracy podwórkowej lub streetworkingu.

Dotychczasowa działalność placówek wsparcia dziennego wymaga kontynuacji ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnych.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres obowiązywania Programu.

3. Pomoc w formie rodzin wspierających.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Zadania rodziny wspierającej to m.in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy.

Należy podkreślić, że rodzina wspierająca nie wykonuje swoich działań zawodowo i nie otrzymuje za nie wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy, co zostanie określone w treści umowy. Jest to zatem swoista forma wolontariatu na rzecz innej rodziny.

W każdym roku realizacji Programu zakłada się funkcjonowanie przynajmniej jednej rodziny wspierającej. Nabór rodzin wspierających prowadzony będzie bezpośrednio przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych, podczas wykonywania bieżącej pracy z rodzinami. Ponadto Ośrodek każdego roku realizacji Programu przeprowadzi otwartą kampanię informacyjną nt. możliwości podjęcia się funkcji rodziny wspierającej. W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, kandydaci zostaną przygotowani do pełnienia tej funkcji poprzez poradnictwo i szkolenie.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

4. Poradnictwo specjalistyczne.

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne winno być świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia, itp.. W latach 2022-2023 dużym powodzeniem wśród rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych cieszył się coaching/tutoring rodzicielski. W związku z powyższym ta forma poradnictwa winna być kontynuowana.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu, jak dotychczas głównie z zasobów lokalnych, tj. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe w Szczecinku oraz miejskie placówki oświatowe.

5. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

W ramach działań pomocowych, w szczególności o charakterze profilaktycznym powinno uwzględnić się usługi opiekuńcze dla rodzin wychowujących dzieci, w tym dzieci niepełnosprawne, które stanowiąc będą pomoc rodzicom w zapewnieniu należytej opieki w czasie, gdy nie mogą jej sprawować osobiście lub gdy ich kompetencje rodzicielskie są niedostateczne.

Działanie będzie realizowane w okresie obowiązywania Programu.

6. Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych i pomocy wolontarystycznej.

Kolejnym narzędziem wzmocnienia rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych będzie pomoc wolontarystyczna oraz tworzenie grup wsparcia i samopomocowych. Ich celem będzie wymiana doświadczeń, zapobieganie izolacji, a także wzmocnienie systemu wsparcia. W Szczecinku zadania te oprócz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej realizuje lokalna organizacja pozarządowa „Fundusz Tratwa Szczecinek”.

Niezwykle ważnym działaniem jest integracja rodzin zdefiniowanych wokół podobnych problemów poprzez organizację wspólnych wyjazdów szkoleniowo-integracyjnych, których celem będzie wskazywanie sposobów radzenia sobie z problemami wychowawczymi, aktywne spędzanie czasu z dziećmi, prawidłowe prowadzenie gospodarstwa domowego itp..

W ramach tego działania Ośrodek organizował grupowe spotkania edukacyjno-integracyjne, w tym wyjazdowe dla rodzin z dziećmi. Ta forma edukacji i integracji cieszyła się dużym zainteresowaniem osób objętych wsparciem, przyniosła pozytywne efekty, przysłużyła się nabywaniu przez rodziny nowych umiejętności szczególnie z zakresu sposobów aktywnego spędzania czasu z dziećmi, wymianie doświadczeń, pedagogiki zabawy i budowania pozytywnych relacji w rodzinie. W związku z powyższym zasadna jest kontynuacja tego typu działań w latach obowiązywania niniejszego Programu.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

7. Usługi asystenta rodziny.

Asystentura rodziny należy do gminnych instrumentów wspierających rodziny potrzebujące pomocy przy wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Realizowana przez asystenta rodziny pomoc polega na długofalowym wsparciu rodziny w przezwyciężeniu trudności. Zakres tej pomocy jest bardzo szeroki, m. in. jest to pomoc w poszukiwaniu pracy, zapewnieniu wsparcia psychoedukacyjnego dla dzieci, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, itp.. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę przynajmniej podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej zabezpieczenie podstawowych potrzeb dzieci. Asystenci rodziny realizują również zadania określone w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W okresie realizacji programu zakłada się objęcie usługami asystentów ok. 50 rodzin rocznie. Działanie finansowane będzie ze środków własnych Miasta Szczecinek, jednak wzorem lat ubiegłych, Ośrodek w miarę możliwości będzie aplikował również o środki zewnętrzne na realizację tego zadania.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

8. Tworzenie, realizacja projektów i programów wspierających rodzinę.

Kolejnym narzędziem wsparcia dziecka i rodziny będzie tworzenie i realizacja programów i projektów osłonowych, adresowanych do rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w zależności od zdiagnozowanych potrzeb.

Ponadto podmioty lokalnego systemu pomocy rodzinie winny podejmować starania na rzecz pozyskania środków na realizację projektów z zakresu wspierania rodziny, w ramach ogłaszanych konkursów dotacyjnych.

Działanie finansowane będzie z różnorodnych źródeł zależnych od rodzaju projektu i będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

9. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin

Wsparcie i pomoc w ramach tego działania powinno być kierowane do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o posiadane środki i zasoby. Wsparcie powinno być wielopłaszczyznowe i obejmować zarówno poprawę ich warunków bytowych jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia, rehabilitacji, wypoczynku itp..

Podstawowym źródłem finansowania tego działania będzie budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku, a także stypendia i pomoc socjalna świadczona w ramach systemu edukacji. Zaspokojenie uzasadnionych potrzeb rodziny będzie się również odbywało poprzez programy i akcje adresowane do rodzin ubogich, w tym program dostarczania żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej.

Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej, tam, gdzie to jest możliwe winno być warunkowane aktywnością szczególnie zawodową samych zainteresowanych, a także w sytuacjach tego wymagających zabezpieczone przed marnotrawieniem lub wykorzystywaniem niezgodnie z przeznaczeniem.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

10. Doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz przedstawicieli innych grup zawodowych działających w ramach systemu wspierania rodziny.

Mając na uwadze skuteczność podejmowanych działań wobec rodzin dysfunkcyjnych oraz możliwość podjęcia działań profilaktycznych we wczesnej fazie kryzysu, niezbędna jest dalsza profesjonalizacja grup zawodowych działających w obszarze wspierania rodziny. Wczesna interwencja w rodzinie, dostęp do nowych metod i technik pracy przyczyni się do zmniejszenia skali problemów opiekuńczo-wychowawczych mieszkańców Szczecinka oraz liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Priorytetem jest uczestnictwo osób pracujących z rodzinami w kryzysie w szkoleniach z zakresu wspierania rodziny, pracy socjalnej oraz przeciwdziałania przemocy domowej. Wskazane jest, aby swoje kwalifikacje w zakresie wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie podnosili również pracownicy instytucji i organizacji mających kontakt z dziećmi i rodziną, a w których wspieranie rodziny nie jest podstawowym zadaniem. Nakłady finansowe na podnoszenie kompetencji zawodowych w obszarze wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy domowej winny być uwzględnione w projektach budżetów podmiotów zainteresowanych, a kierujący tymi jednostkami winni dokładać starań, aby umożliwić pracownikom udział w tych formach kształcenia.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

11. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

1. W przypadku umieszczenia dziecka **w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka** gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:
 - 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
2. W przypadku umieszczenia dziecka **w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym** gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:
 - 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 3) 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

3. W przypadku umieszczenia przez sąd dziecka pozbawionego opieki i wychowania rodziców **w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej** gmina właściwa ze względu na miejsce urodzenia dziecka jest obowiązana do współfinansowania opłaty, o której mowa w art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.), w wysokości:
- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka;
 - 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka;
 - 3) 50% w trzecim roku pobytu dziecka.

Potrzeby w tym zakresie będą analizowane corocznie na etapie projektu budżetu Miasta na rok następny.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

12. Realizacja ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Asystent rodziny na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prowadzi działania skierowane do rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, poszerzył się obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie, nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Do zadań asystenta w tym zakresie należy również współpraca z innymi służbami z różnych systemów, w tym z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiety w ciąży i jej rodziny.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

VIII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w brzmieniu:

„1. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (...) w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 jednostki samorządu terytorialnego (...) realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

3. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza gdy przepisy ustawy przewidują możliwość zlecenia realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.”

Biorąc powyższe pod uwagę przy realizacji Programu m. in. współpracować winny:

a) podmioty samorządu gminnego:

- Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku,
- przedszkole publiczne,
- szkoły podstawowe,
- Miejskie Centrum Wsparcia,

b) podmioty niepubliczne:

- przedszkola i szkoły niepubliczne,
- organizacje pozarządowe działające w zakresie wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podmioty lecznicze,

c) podmioty samorządu powiatowego i służby oraz instytucje o zasięgu powiatowym:

- Komenda Powiatowa Policji,

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Sąd Rejonowy w Szczecinku,
- szkoły ponadpodstawowe.

IX. EFEKTY

Zakładanym efektem Programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, który będzie minimalizował negatywne skutki sytuacji kryzysowych w rodzinach, wpływał na poprawę ich funkcjonowania, jednocześnie zapobiegając umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

X. ZASADY FINANSOWANIA

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków:

- budżetu Miasta Szczecinek,
- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
- programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,
- funduszy Unii Europejskiej,
- pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

XI. EWALUACJA I OCENA PROGRAMU

Monitoring realizacji Programu wymaga stałej komunikacji pomiędzy jego realizatorami, opierającej się na pozyskiwaniu informacji o jego **przebiegu, koniecznych korektach i skutkach**.

Koordynatorem Programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku. Do zadań Koordynatora należeć będzie poinformowanie podmiotów o uchwalonym Programie i określonych celach przyjętych do realizacji. Jednostki organizacyjne Miasta, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty wymienione w Programie lub realizujące działania objęte Programem zobowiązane są do przekazania Koordynatorowi informacji z przebiegu tych działań, w terminie do 31 stycznia każdego roku, za rok poprzedni.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez analizę następujących danych:

1. Ilość porad udzielanych przez specjalistów w miejskich instytucjach samorządowych lub w organizacjach pozarządowych realizujących zadania na zlecenie miasta.
2. Liczba zespołów interdyscyplinarnych powoływanych w sprawie rodziny przez pracowników socjalnych lub asystentów rodziny.
3. Liczba osób uczestniczących w konferencjach, szkoleniach.
4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktury tych rodzin.
5. Liczba rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo.
6. Liczba rodzin, doświadczających przemocy domowej.
7. Liczba dzieci objętych pomocą społeczną.
8. Liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano usługi.
9. Liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego.
10. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
11. Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.
12. Liczba usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej.

13. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, w tym na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
14. Kwota wydatkowana na realizację różnych programów celowych ze wskazaniem źródeł finansowania.
15. Kwota wydatkowana na koszty utrzymanie dzieci w systemie pieczy zastępczej.
16. Kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
17. Kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci pozbawionych opieki i wychowania rodziców, umieszczonych przez sąd w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.
18. Kwota wydatkowana na pomoc społeczną skierowaną do rodzin wychowujących dzieci, w formie posiłku w szkole, opłat za przedszkole.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku w terminie **do 31 marca każdego roku**, sporządzi sprawozdanie rzeczowo-finansowe z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Przewodnicząca Rady Miasta

Katarzyna Dudz

10	LXVI Sesja VIII Kadencji Rady Miasta Szczecinek				
Głosowanie					
15	15. Uchwała w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026.				
Typ głosowania		jawne		Data głosowania: 23.11.2023 10:27	
Liczba uprawnionych		21		Głosy za	
Liczba obecnych		18		Głosy przeciw	
Liczba nieobecnych		3		Głosy wstrzymujące się	
				Obecni niegłosujący	
				0	
Uprawnieni do głosowania					
Lp	Nazwisko i imię	Głos	Lp	Nazwisko i imię	Głos
1.	Bała Małgorzata	ZA	12.	Ogrodzińska Ewa	ZA
2.	Bogdanowicz Marek	ZA	13.	Ogrodziński Marek	ZA
3.	Brynkiewicz Jacek	ZA	14.	Pawłowicz Joanna	ZA
4.	Dudź Jerzy	NIEOBECNY	15.	Pazoła Ryszard	ZA
5.	Dudź Katarzyna	ZA	16.	Peciak-Nazarewska Paulina	NIEOBECNA
6.	Grobelny Andrzej	NIEOBECNY	17.	Rautszko Janusz	ZA
7.	Kania Jerzy	ZA	18.	Rybak Paweł	ZA
8.	Kaszewski Marcin	ZA	19.	Stypa Wojciech	ZA
9.	Kiedel Szymon	ZA	20.	Suchowejko Wiesław	ZA
10.	Kubiak-Horniatko Małgorzata	ZA	21.	Zawada Krzysztof	ZA
11.	Kuszmar Grazyna	ZA			